

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
імені адмірала Макарова

ХЕРСОНСЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ

Кафедра економіки

О7843

ЗАТВЕРДЖЕНО
Заступник директора з
навчальної роботи
к.т.н., проф. Дудченко О.М.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Program of the Discipline

МІКРОЕКОНОМІКА

Microeconomics

рівень вищої освіти	<i>перший (бакалаврський)</i>
тип дисципліни	<i>обов'язкова</i>
мова викладання	<i>українська</i>

Херсон – 2023 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Мікроекономіка» є однією із складових комплексної підготовки фахівців галузі знань – 05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальності – 051 «Економіка», освітньо-професійної програми – «Економіка підприємства».

«15» листопада 2023 року. 19 с.

Розробник: Ломоносова О. Е. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки; Ломоносов Д. А. – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки.

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Мікроекономіка» узгоджено з гарантом освітньо-професійної програми.

Гарант освітньо-професійної програми

«Економіка підприємства»

канд. екон. наук, професор

Н.Г. Ревенко

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Мікроекономіка» розглянуто на засіданні кафедри економіки.

Протокол № 4 від «15» листопада 2023 р.

В.о. завідувача кафедри

А.В. Руснак

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Мікроекономіка» розглянуто методичною радою ХННІ НУК.

Протокол № 4 від «16» листопада 2023 р.

Голова МР ХННІ НУК

О.М. Дудченко

© ХННІ НУК, 2023

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Опис навчальної дисципліни	5
2. Мета навчальної дисципліни	6
3. Передумови для вивчення дисципліни	6
4. Очікувані результати навчання	6
5. Програма навчальної дисципліни.....	7
6. Методи навчання, засоби діагностики результатів навчання та методи їх демонстрування	12
7. Форми поточного та підсумкового контролю.....	12
8. Критерії оцінювання результатів навчання	15
9. Засоби навчання	16
10. Рекомендовані джерела інформації	16
Додаток.....	18

ВСТУП

Анотація

Навчальна дисципліна «Мікроекономіка» належить до обов'язкових дисциплін циклу загальної підготовки, складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Вивчення дисципліни передбачає опанування знаннями та вміннями, достатніми для забезпечення формування відповідного уявлення про те, що успіх будь-якої підприємницької діяльності залежить не тільки від наявності стартового капіталу і підприємницького хисту, а й від знання закономірностей функціонування мікросистеми.

Важливим є те, що дисципліна дає можливість поглибити уявлення про функціонування ринкової економіки на рівні окремих господарських одиниць (індивідів, домашніх господарств, фірм, організацій), які прагнуть досягти мети за умов обмеженості ресурсів та альтернативності напрямів їх використання.

Дисципліна «Мікроекономіка» забезпечує підготовку здобувачів вищої освіти до вивчення навчальних дисциплін: «Ринок праці», «Фінанси», «Менеджмент», «Економіка підприємства».

Ключові слова: споживач, корисність, ринок, фірма, ринкова структура, монополія, олігополія, монополістична конкуренція, альтернативна вартість, ефективність, вибір, обмеженість ресурсів, граничний аналіз, попит, пропозиція, виробнича функція, витрати, досконала конкуренція.

Abstract

The study discipline «Microeconomics» belongs to the mandatory disciplines of the cycle of general training, compiled in accordance with the educational and professional training program for applicants of the first (bachelor's) level of higher education.

Studying the discipline involves mastering the knowledge and skills sufficient to ensure the formation of the appropriate idea that the success of any entrepreneurial activity depends not only on the availability of start-up capital and entrepreneurial flair, but also on the knowledge of the laws of microsystem functioning.

It is important that the discipline provides an opportunity to deepen the understanding of the functioning of the market economy at the level of individual economic units (individuals, households, firms, organizations) that strive to achieve a goal under conditions of limited resources and alternative directions of their use.

The discipline «Microeconomics» ensures the preparation of students of higher education for the study of academic disciplines: «Labor Market», «Finance», «Management», «Enterprise Economics».

Key words: consumer, utility, market, firm, market structure, monopoly, oligopoly, monopolistic competition, opportunity cost, efficiency, choice, limited resources, marginal analysis, demand, supply, production function, costs, perfect competition.

1. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1

Основні характеристики навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність (освітня програма), освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки» Спеціальність: 051 «Економіка»	Обов'язкова	
Модулів – 2			
Змістових модулів – 2			
Індивідуальне науково-дослідне завдання - немає	Освітня програма: «Економіка підприємства»	Рік підготовки	
Загальна кількість годин - 120		2-й	2-й
Електронний адрес на сайті ХННІ НУК: http://www.kb.nuos.edu.ua/Licensing%20and%20accreditation%20specialties/business-economics-b.html		Семестр	
		3-й	3-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних: – 4 год; самостійної роботи студента: – 4 год.	Освітній рівень: перший (бакалаврський)	Лекції, год.	
		30	10
		Практична робота, год.	
		30	10
		Самостійна робота, год.	
		60	100
Види контролю:			
Екзамен	Екзамен		

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Мікроекономіка» є формування у здобувачів вищої освіти відповідно до освітньої програми таких компетентностей:

1) інтегральну компетентність:

- здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки;

2) загальні компетентності:

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

ЗК 8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;

3) професійні компетентності:

ФК 1. Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях.

3. Передумови для вивчення дисципліни

Навчальна дисципліна «Мікроекономіка» базується на знаннях, отриманих в результаті вивчення таких дисциплін як: «Політична економія», «Інформатика», «Вища математика», «Філософія», «Історія економіки та економічної думки».

4. Очікувані результати навчання

Очікувані програмні результати навчання включають:

ПР 3. Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки.

ПР 6. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності.

ПР 13. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.

ПР 21. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Мікроекономічний аналіз та поведінка споживача

Тема 1. Предмет і метод мікроекономіки. Предмет курсу. Суб'єкти та об'єкти економічних відносин на мікрорівні. Мета, завдання і зміст дисципліни. Проблема обмеженості ресурсів і необхідності вибору. Альтернативність цілей використання обмежених ресурсів і раціональність поведінки суб'єктів ринкових відносин.

Джерела інформації: [1, с. 5-35], [2, с. 6-17], [3, с. 9-24], [4, с. 8-21], [5, с. 32-45].

Тема 2. Попит і пропозиція, їх взаємодія. Попит і закон попиту. Функція попиту. Аналіз зміни попиту загалом та величини (обсягу) попиту. Пропозиція і закон пропозиції. Функція пропозиції. Аналіз змін пропозиції загалом та величини (обсягу) пропозиції. Взаємодія попиту і пропозиції. Ринкова рівновага. Поняття про надлишок споживача і надлишок виробника.

Джерела інформації: [1, с. 35-51], [2, с. 18-21], [3, с. 39-67], [4, с. 50-58, с. 70-72, 75-87], [5, с. 46-67].

Тема 3. Еластичність попиту і пропозиції. Концепція цінової еластичності попиту у визначенні міри чутливості споживача до зміни цін на товари. Методичні підходи до обчислення показника еластичності. Суть «перехресної» еластичності попиту. Фактори, що впливають на еластичність пропозиції.

Джерела інформації: [1, с. 51-67], [2, с. 22-28], [3, с. 68-90], [4, с. 59-69, с. 72-75], [5, с. 68-86].

Тема 4. Теорія граничної корисності й поведінка споживача. Потреби, види потреб. Економічні блага. Поняття корисності. Сукупна та гранична корисності. Функція корисності. Криві байдужості. Бюджетна лінія. Бюджетне обмеження і можливості споживача. Побудова лінії індивідуального попиту споживача. Ефект заміщення та ефект доходу.

Джерела інформації: [1, с. 68-70], [2, с. 29-68], [3, с. 91-122], [4, с. 22-49], [5, с. 87-100].

Тема 5. Структура витрат виробництва. Поняття альтернативних витрат. Фактори виробництва, їх групування та мобільність. Постійні, змінні та валові витрати фірми. Короткостроковий та довгостроковий періоди діяльності фірми. Середні витрати.

Джерела інформації: [1, с. 71-77], [2, с. 69-82], [3, с. 136-149], [4, с. 149-164], [5, с. 101-112].

Тема 6. Варіації факторів виробництва та оптимум товаровиробника. Закон спадної віддачі. Граничний продукт. Граничні витрати. Позитивний та негативний ефект масштабу. Довгострокові середні валові витрати фірми.

Джерела інформації: [1, с. 77-91], [2, с. 82-91], [3, с. 150-167], [4, с. 103-148], [5, с. 113-124].

Змістовий модуль 2. Мікроекономічний аналіз та поведінка виробника

Тема 7. Ринок досконалої конкуренції. Монопольний ринок. Ціна та об'єм виробництва в умовах досконалої конкуренції. Попит і пропозиція фірми. Обсяг випуску та реалізації в умовах досконалої конкуренції. Досконала конкуренція як еталон ефективності.

Джерела інформації: [1, с. 93-100], [2, с. 91-106], [3, с. 168-192], [4, с. 165-189], [5, с. 125-161].

Тема 8. Теорія монополії. Граничний дохід монополіста. Максимізація прибутку монополістом. Монополія та еластичність попиту. Вплив податків на поведінку монополіста. Оцінка монопольної влади.

Джерела інформації: [1, с. 101-109], [2, с. 106-119], [3, с. 193-209], [4, с. 190-209], [5, с. 162-175].

Тема 9. Олігополія. Монополістична конкуренція. Олігополія та її моделі. Особливості організації олігополістичного ринку. Інституційні аспекти утворення та діяльності картельних спілок. Ефективність олігополії. Можливості державного регулювання за олігополії.

Джерела інформації: [1, с. 109-119], [2, с. 119-150], [3, с. 210-230], [4, с. 210-233], [5, с. 176-192].

Тема 10. Цінова дискримінація. Монополія та ефективність. Монополістична конкуренція. Ціна та обсяг виробництва за умов монополістичної конкуренції.

Джерела інформації: [1, с. 102-107], [2, с. 111-113], [4, с. 196-200], [5, с. 167-169].

Тема 11. Ринок факторів виробництва. Ринок праці та ринок капіталу. Попит на товар та попит на фактори виробництва. Споживання факторів виробництва: цілі та обмеження. Цінова еластичність попиту на ресурс виробництва. Монопольний ринок продукту та ринок факторів виробництва.

Джерела інформації: [1, с. 68-77], [2, с. 150-164], [3, с. 231-235], [4, с. 88-102], [5, с. 6-31].

Тема 12. Попит на працю за умови досконало конкурентного ринку ресурсів. Праця як фактор виробництва, її мобільність. Контроль профспілок над пропозицією робочої сили, рівнем заробітної плати та продуктивністю праці. Капітал як ресурс тривалого використання; форми капіталу. Рух капіталу та капітальні фонди. Поняття позичкового процента.

Джерела інформації: [1, с. 195-201], [2, с. 54-68], [3, с. 236-289], [4, с. 240-255].

Тематичний план навчальної дисципліни

Таблиця 2

Розподіл навчального часу за змістовими модулями

Назва змістових модулів і тем дисципліни	Кількість годин							
	Денна форма навчання				Заочна форма навчання			
	Разом	у тому числі			Разом	у тому числі		
		Лекції	Практична робота	Самостійна робота		Лекції	Практична робота	Самостійна робота
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Змістовий модуль 1. Мікроекономічний аналіз та поведінка споживача								
Тема 1. Предмет і метод мікроекономіки. Предмет курсу. Суб'єкти та об'єкти економічних відносин на мікрорівні. Мета, завдання і зміст дисципліни. Проблема обмеженості ресурсів і необхідності вибору	8	2	2	4	60	5	5	50
Тема 2. Попит і пропозиція, їх взаємодія. Попит і закон попиту. Функція попиту. Аналіз зміни попиту загалом та величини (обсягу) попиту. Пропозиція і закон пропозиції. Функція пропозиції. Аналіз змін пропозиції загалом та величини (обсягу) пропозиції	10	2	2	6				
Тема 3. Еластичність попиту і пропозиції. Концепція цінової еластичності попиту у визначенні міри чутливості споживача до зміни цін на товари	10	2	2	6				
Тема 4. Теорія граничної корисності й поведінка споживача. Потреби, види потреб. Економічні блага. Поняття корисності. Сукупна та гранична корисності. Функція корисності. Криві байдужості. Бюджетна лінія. Бюджетне обмеження і можливості споживача	10	2	2	6				
Тема 5. Структура витрат виробництва. Поняття альтернативних витрат. Фактори виробництва, їх групування та мобільність. Постійні, змінні та валові витрати фірми	12	4	4	4				
Тема 6. Варіації факторів виробництва та оптимум товаровиробника. Закон спадної віддачі. Граничний продукт. Граничні витрати. Позитивний та негативний ефект масштабу	10	2	2	6				
Разом за змістовим модулем 1	60	14	14	32	60	5	5	50

Продовження табл. 2

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Змістовий модуль 2. Мікроекономічний аналіз та поведінка виробника								
Тема 7. Ринок досконалої конкуренції. Ціна та об'єм виробництва в умовах досконалої конкуренції. Попит і пропозиція фірми. Обсяг випуску та реалізації в умовах досконалої конкуренції. Досконала конкуренція як еталон ефективності	8	2	2	4	60	5	5	50
Тема 8. Монопольний ринок. Теорія монополії. Граничний дохід монополіста. Максимізація прибутку монополістом. Монополія та еластичність попиту. Вплив податків на поведінку монополіста. Оцінка монопольної влади	8	2	2	4				
Тема 9. Олігополія. Олігополія та її моделі. Особливості організації олігополістичного ринку. Інституційні аспекти утворення та діяльності картельних спілок. Ефективність олігополії. Можливості державного регулювання за олігополії	10	2	2	6				
Тема 10. Монополістична конкуренція. Цінова дискримінація. Монополія та ефективність. Монополістична конкуренція. Ціна та обсяг виробництва за умов монополістичної конкуренції	10	2	2	6				
Тема 11. Ринок факторів виробництва. Попит на товар та попит на фактори виробництва. Споживання факторів виробництва: цілі та обмеження. Цінова еластичність попиту на ресурс виробництва. Монопольний ринок продукту та ринок факторів виробництва	12	4	4	4				
Тема 12. Ринок праці та ринок капіталу. Попит на працю за умови досконало конкурентного ринку ресурсів. Праця як фактор виробництва, її мобільність. Контроль профспілок над пропозицією робочої сили, рівнем заробітної плати та продуктивністю праці. Капітал як ресурс тривалого використання; форми капіталу. Рух капіталу та капітальні фонди. Поняття позичкового процента	12	4	4	4				
Разом за змістовим модулем 2	60	16	16	28	60	5	5	50
Разом з дисципліни	120	30	30	60	120	10	10	100

Примітка: для студентів заочної форми навчання читаються оглядові лекції за темами модулів в обсягах відповідно до табл. 2.

Теми практичних занять

Теми практичних занять для студентів денної та заочної форм навчання наведені в табл. 3.

Таблиця 3

Тематика практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин за формами навчання	
		Денна	Заочна
1	2	3	4
1	Тема 1. Мікроекономіка як складова частина теоретичної економіки	2	5
2	Тема 2. Взаємодія попиту і пропозиції. Ринкова рівновага	2	
3	Тема 3. Еластичність попиту і пропозиції	2	
4	Тема 4. Корисність в економічній теорії і проблема її виміру. Потреби, види потреб. Економічні блага. Реакція споживача на зміну його доходу. Лінія «дохід – споживання»	2	
5	Тема 5. Витрати виробництва за короткостроковий період. Витрати в довгостроковому періоді	4	
6	Тема 6. Варіації факторів виробництва та оптимум товаровиробника	2	5
7	Тема 7. Модель ринку досконалої конкуренції та її характеристики	2	
8	Тема 8. Аналіз поведінки реальних монополій	2	
9	Тема 9. Основні ознаки олігополії	2	
10	Тема 10. Ознаки і поширення монополістичної конкуренції	2	
11	Тема 11. Взаємозв'язок ринків продукту та факторів виробництва	4	
12	Тема 12. Ринок праці. Ринок капіталу та ринок землі	4	
Разом		30	10

Самостійна робота

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної та заочної форм навчання наведені в табл. 4.

Таблиця 4

Розподіл годин самостійної роботи за видами та формами навчання

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин		
		Норматив	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1	Підготовка до лекційних занять	1 год. на 1 лекцію	15	5
2	Підготовка до практичних занять	1 год. на 1 заняття	15	5
3	Підготовка реферату	написання рефератів	15	15
4	Підготовка до екзамену	15-30 год. на 1 захід	15	30
5	Виконання контрольної роботи	мінімум 15 годин на 1 роботу	-	45
Разом			60	100

6. Методи навчання, засоби діагностики результатів навчання та методи їх демонстрування

В якості методів навчання для всіх видів занять використовується:

- робота з літературою, як опрацювання різних видів джерел, спрямоване на формування нових знань, їх закріплення, вироблення вмінь і навичок та реалізацію контрольної-корекційної функції в умовах формальної освіти;
- пояснення, як словесне розкриття причинно-наслідкових зв'язків і закономірностей у розвитку природи, людського суспільства і людського мислення.

Для лекційних занять застосовується:

- лекція, як усний виклад навчального матеріалу, що характеризується великим обсягом, складністю логічних побудов, сконцентрованістю розумових образів, доведень і узагальнень;
- ілюстрування, як показ та сприйняття предметів, процесів і явищ у їх символічному зображенні за допомогою плакатів, карт, портретів, фотографій, схем, репродукцій, звукозаписів тощо;
- відеометод, як використання відеоматеріалів для активізації наочно чуттєвого сприймання, що забезпечує більш легке і міцне засвоєння знань в їх образно-понятійній цілісності та емоційній забарвленості.

Для практичних занять застосовується:

- практична робота, як метод поглиблення і закріплення теоретичних знань та перевірки наукових висновків.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є:

- усні відповіді;
- написання реферату, тестування;
- контрольні роботи (для студентів заочної форми навчання);
- екзамен.

7. Форми поточного та підсумкового контролю знань

Досягнення студента оцінюються за 100-бальною системою Університету.

Підсумкова оцінка навчального курсу включає в себе оцінки з поточного контролю знань і оцінки заключного екзамену.

Питома вага заключного екзамену в загальній системі оцінок - 40 балів. Право здавати заключний екзамен дається здобувачу вищої освіти, який з урахуванням максимальних балів проміжних оцінок і заключного екзамену набирає не менше 60 балів. Підсумкова оцінка навчального курсу є сумою проміжних оцінок і оцінки екзамену.

Поточний контроль знань здобувачів реалізується у формі тестів та написання рефератів, який є результатом виконання завдань самостійної роботи. Протягом семестру він проводиться двічі після вивчення першого та другого змістових модулів дисципліни.

Семестровий підсумковий контроль з дисципліни проводиться після закінчення її вивчення у формі проведення екзамену (усна компонента).

Виконання контрольної роботи є обов'язковою умовою для здобувачів вищої освіти, що навчаються за заочною формою. Завдання для контрольних робіт

добираються з теоретичних питань і тестів, що охоплюють зміст робочої програми навчальної дисципліни.

Зарахування кредитів навчального курсу можливо тільки після досягнення результатів, запланованих РПНД, що виражається в одній з позитивних оцінок, передбачених чинним законодавством.

7.1. Форми контролю результатів навчальної діяльності студентів та їх оцінювання

Тести для поточного контролю знань здобувачів обираються із загального переліку тестів за відповідними змістовими модулями.

Тестове завдання містить запитання одиничного і множинного вибору різного рівня складності. Для оцінювання рівня відповідей студентів на тестові завдання використовуються такі критерії оцінювання (див. табл. 5).

Таблиця 5

**Критерії оцінювання поточного модульного контролю знань
здобувачів вищої освіти у формі тестування (для денної форми навчання)**

Правильних відповідей, %	100	90	80	70	60	50	40	30	20	10
Бал	15	13	11	9	8	7	6	5	4	2

Реферат є одним з видів самостійної роботи студента з навчальної дисципліни «Мікроекономіка». Мета написання реферату є поглиблення теоретичних знань, набутих студентами в процесі вивчення дисципліни. Робота над рефератом має сприяти кращому засвоєнню студентами дисципліни та спонукає ґрунтовно вивчати спеціальні наукові видання вітчизняних і закордонних авторів.

Оцінювання реферату проводиться за 15-ти бальною шкалою (див. табл. 6).

Таблиця 6

**Система нарахування рейтингових балів та критерії оцінювання реферату
(для денної та заочної форм навчання)**

Бал	Критерії оцінювання
15	Робота виконана у встановлений термін. Матеріал викладено у достатньому обсязі, аргументовано і у правильній послідовності. Використані не тільки рекомендовані джерела інформації, а й новітні, самостійно знайдені у періодичних виданнях та в інтернет-ресурсах. Правильно сформульовані узагальнюючі висновки. Робота достатньо ілюстрована, оформлена акуратно, з дотриманням вимог до технічної документації. Під час захисту роботи студент вільно орієнтується в матеріалах
10	Робота виконана з порушенням встановлених термінів. Матеріал викладено у правильній послідовності, але недостатньо повно. Недостатньо використані рекомендовані джерела інформації. Висновки сформульовані формально або не зв'язані з матеріалами роботи. В оформленні роботи є порушення вимог до технічної документації. Під час захисту роботи студент в цілому орієнтується в матеріалах, у відповідях є помилки та неточності
5	Робота виконана з порушенням встановлених термінів. Матеріал викладено безсистемно, висновки сформульовані формально або відсутні. Робота оформлена неохайно, з порушенням вимог до технічної документації. Під час захисту роботи студент слабо орієнтується в матеріалах, у відповідях є помилки
0	Роботу не виконано

Оцінювання контрольної роботи проводиться за 30-ти бальною шкалою (див. табл. 7).

Таблиця 7

Система нарахування рейтингових балів та критерії оцінювання контрольної роботи (для заочної форми навчання)

Бал	Критерії оцінювання
30	Робота виконана у встановлений термін. Матеріал викладено у достатньому обсязі, аргументовано і у правильній послідовності. Використані не тільки рекомендовані джерела інформації, а й новітні, самостійно знайдені у періодичних виданнях та в інтернет-ресурсах. Правильно сформульовані узагальнюючі висновки. Робота достатньо ілюстрована, оформлена акуратно, з дотриманням вимог до технічної документації. Під час захисту роботи студент вільно орієнтується в матеріалах
20	Робота виконана у встановлений термін. Матеріал викладено у достатньому обсязі, логічно. Використані рекомендовані джерела інформації. Правильно сформульовані узагальнюючі висновки. Робота оформлена акуратно, з дотриманням вимог до технічної документації. Під час захисту роботи студент орієнтується в матеріалах, у відповідях є неточності
10	Робота виконана з порушенням встановлених термінів. Матеріал викладено у правильній послідовності, але недостатньо повно. Недостатньо використані рекомендовані джерела інформації. Висновки сформульовані формально або не зв'язані з матеріалами роботи. В оформленні роботи є порушення вимог до технічної документації. Під час захисту роботи студент в цілому орієнтується в матеріалах, у відповідях є помилки та неточності
5	Робота виконана з порушенням встановлених термінів. Матеріал викладено безсистемно, висновки сформульовані формально або відсутні. Робота оформлена неохайно, з порушенням вимог до технічної документації. Під час захисту роботи студент слабо орієнтується в матеріалах, у відповідях є помилки
0	Роботу не виконано

Узагальнюючі результати поточного контролю знань здобувачів вищої освіти за змістовими модулями та формами навчання наведені у табл. 8.

Таблиця 8

Узагальнюючі результати поточного контролю знань здобувачів вищої освіти за змістовими модулями та формами навчання

Форма контролю	Максимальна кількість балів	
	Денна форма	Заочна форма
Змістовий модуль 1		
Підготовка реферату	15	15
Тестування	15	-
Разом за змістовим модулем	30	15
Змістовий модуль 2		
Підготовка реферату	15	15
Тестування	15	-
Виконання контрольних робіт (передбачена 1 контрольна робота)	-	30
Разом за змістовим модулем	30	45
Всього	60	60

7.2. Підсумковий контроль знань здобувачів вищої освіти у формі екзамену

Підсумковий контроль з дисципліни «Мікроекономіка» проводиться після закінчення її вивчення у формі екзамену, відповідно до графіку навчального процесу.

Підсумковий контроль складається з усної відповіді на 4 контрольні питання.

Критерії оцінювання усної відповіді студентів при складанні екзамену наведена у табл. 9. Максимальна сума нарахованих балів дорівнює 40.

Таблиця 9

Критерії оцінювання усної відповіді здобувачів вищої освіти при складанні екзамену (для денної та заочної форм навчання)

Бал	Критерії оцінювання
1	2
40	Студент в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно й аргументовано його висвітлює, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань; вільно послуговується науковою термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки
30	Студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його висвітлює, розкриває зміст теоретичних запитань, послуговується науковою термінологією. Проте виклад окремих питань недостатньо змістовний та аргументований, допущені окремі несуттєві неточності та незначні помилки
20	Студент загалом володіє навчальним матеріалом, висвітлює його основний зміст під час усних виступів, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації. Допускає окремі суттєві неточності та помилки
10	Студент володіє навчальним матеріалом не в повному обсязі, висвітлює його фрагментарно, без обґрунтування, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань, допускає суттєві неточності
5	Студент частково володіє навчальним матеріалом, не в змозі висвітлити зміст питань, допускаючи при цьому суттєві помилки
0	Студент не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань

8. Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінкою результатів навчання є сума балів, набраних здобувачем вищої освіти протягом семестру за результатами поточного контролю, передбачених програмою навчальної дисципліни та балів, отриманих ним при складанні екзамену.

У табл. 10 представлений розподіл балів, нарахованих студентам в результаті оцінювання їх освітньої діяльності.

Схема оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти
(для денної та заочної форм навчання)

№ змістового модуля	Денна форма навчання		Заочна форма навчання	
	Вид роботи	Кількість балів	Вид роботи	Кількість балів
ЗМ 1	Підготовка реферату	15	Підготовка реферату	15
	Тестування	15	Тестування	-
ЗМ 2	Підготовка реферату	15	Підготовка реферату	15
	Тестування	15	Тестування	-
	-	-	Контрольна робота	30
Підсумковий контроль	Екзамен (усна відповідь)	40	Екзамен (усна відповідь)	40
Разом		100		100

9. Засоби навчання

Технічні засоби навчання: мультимедійний проектор, персональні комп'ютери з підключенням до мережі Інтернет.

При проведенні занять за дистанційною формою навчання використовуються дистанційні платформи й інформаційно-комунікаційні технології (Moodle, Google Classroom, DingTalk, ZOOM CloudMeetings, Skype, Viber, WeChat, Telegram, соціальні мережі тощо).

10. Рекомендовані джерела інформації Основна література

1. Бріль М. С., Кліменко О. М., Литвиненко А. В. та ін. Макро- та мікроекономіка [Електронний ресурс] : навчальний посібник для студентів усіх спеціальностей першого (бакалаврського) рівня / за заг. ред. д-ра екон. наук, доцента М. А. Мащенко. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021. 214 с.

2. Замула І. В., Травін В. В. Мікроекономіка : навч. посіб. Житомир : Державний університет «Житомирська політехніка», 2020. 196 с.

3. Зянько В. В. Основи макроекономіки : навч. посіб. для закладів вищої освіти. 3-є вид. перероб. і доп. Вінниця : ВНТУ, 2021. 325 с.

4. Каменева Н. М., Косич М. В., Александрова О. Ю. Мікроекономіка : навч. посіб. Харків : УкрДУЗТ, 2022. 305 с.

5. Мікро- та макроекономіка: [Електронний ресурс] : навчальний посібник для студентів освітнього ступеня – бакалавр, галузей знань – 07 Управління та адміністрування, 05 Соціальні та поведінкові науки спеціальностей 075 Маркетинг, 281 Публічне управління та адміністрування, освітні програми – Промисловий маркетинг, Адміністративний менеджмент, Електронне урядування. / уклад. О.І. Андрусь. – Електронні текстові дані (1 файл: 2,85 Мбайт). Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 325 с.

Допоміжна література

6. Лагутін В. Д., Уманців Ю. М., Ніколаєць К. М. та ін. Економічна теорія : підручник : у 2 ч. Ч. 1 Мікроекономіка / за ред. В. Д. Лагутіна. 2-ге вид., доопр., перероб. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2021. 396 с.

7. Мартин О. М. Мікроекономіка : теорія, тести, задачі. Частина I: навч. посіб. Львів : ЛДУ БЖД, 2021. 271 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

8. Господарський кодекс України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.

9. Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку URL: <http://www.ssmc.gov.ua/>

10. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. URL: <http://www.me.gov.ua>

11. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.

12. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://www.rada.gov.ua>.

13. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>.

14. Офіційний сайт Міністерства фінансів України URL: <http://www.minfin.gov.ua>.

15. Офіційний сайт ХФ НУК: <http://kb.nuos.edu.ua>.

16. Цивільний кодекс України. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

Розробники:

д.е.н., професор

О. Е. Ломоносова

к.е.н., доцент

Д. А. Ломоносов

Питання для підсумкового контролю знань

1. Мікроекономіка як складова частина теоретичної економіки, суб'єкти та об'єкти економічних відносин на мікрорівнів.
2. Методологія мікроекономічного аналізу. Мікроекономічні моделі.
3. Поняття потреби, види потреб.
4. Економічні блага.
5. Попит на товари і послуги та його чинники.
6. Пропозиція товарів і послуг та її чинники.
7. Взаємодія попиту та пропозиції. Ринкова рівновага.
8. Еластичність попиту та її властивості.
9. Пропозиція. Закон, крива пропозиції.
10. Функція пропозиції. Фактори, що впливають на пропозицію.
11. Зміна обсягу пропозиції і пропозиції в цілому.
12. Ринкова рівновага. Рівноважна ціна.
13. Зміна попиту, пропозиції і рівновага.
14. Еластичність пропозиції.
15. Поняття корисності, сукупна та гранична корисність.
16. Закон спадної граничної корисності.
17. Основні припущення теорії споживання.
18. Вибір споживача з ординалістських позицій.
19. Криві байдужості, їх властивості.
20. Гранична норма заміщення.
21. Бюджет, лінія можливостей споживача, бюджетне рівняння.
22. Реакція споживача на зміну його доходу.
23. Реакція споживача на зміну цін товарів.
24. Ефект заміщення та ефект доходу.
25. Основи виробництва.
26. Підприємство як виробничо-ринкова системи.
27. Параметри підприємства як мікроекономічної моделі.
28. Короткостроковий період розвитку виробництва.
29. Показники короткострокового періоду виробництва.
30. Гранична норма технологічного заміщення.
31. Ефект масштабу. Позитивний, негативний та постійний ефекти масштабу.
32. Пропорційна варіація факторів виробництва.
33. Сутність і класифікація витрат виробництва.
34. Витрати в короткостроковому періоді.
35. Динаміка загальних витрат, динаміка середніх та граничних витрат. Мінімізація витрат.
36. Модель ринку досконалої конкуренції.
37. Ринкова поведінка підприємства в короткостроковому та довгостроковому періодах розвитку.

38. Прибуток.
39. Попит, валова, середня і гранична виручка.
40. Обсяг виробництва конкурентного підприємства у короткостроковому та довгостроковому періоді.
41. Крива короткострокової пропозиції підприємства.
42. Крива короткострокової ринково пропозиції.
43. Довгострокові криві сукупної галузі.
44. Ринкова структура та сутність монополії.
45. Визначення обсягу виробництва і ціни монополіста.
46. Монопольна влада та її вимірювання.
47. Суспільні втрати (збитки) монопольної влади.
48. Ринок монополістичної конкуренції та його властивості.
49. Прибутки і збитки підприємства в короткостроковому періоді.
50. Умови беззбитковості в довгостроковому періоді.
51. Нецінова конкуренція.
52. Олігополія і її суть.
53. Конкурентні ринки факторів виробництв.
54. Рівновага на конкретному ринку факторів виробництва.
55. Монопольна влада на ринках факторів виробництва.
56. Ринки капіталу.
57. Ринок землі.
58. Зміни у попиті на ресурс. Еластичність попиту.
59. Ринок праці в умовах конкуренції.
60. Ринок праці в умовах монополії.